CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पुणे भारत गायन समाज प्रकाशन पुस्तक ६ वे

तबला-वादन-प्रवेश

भाग २ रा

-लेखक-

शाम वि. जोशी

(संगीत विशारद, संगीत शिक्षक सनद)

तबला शिक्षक, भास्कर संगीत विद्यालय, पुणे.

किंमत ४ रुपये

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

–संगीतभूषण पंडित राम मराठे यांचा अभिप्राय–

माझे मित्र श्री. शामराव जोशी यांनी तबला वादन अभ्यासक्रमाच्या दुसऱ्या वर्षासाठी लिहिलेले क्रमिक पुस्तक आज मी स्वतः वाचून पाहिले. या पुस्तकात दिलेली माहिती, ताल व त्याचे प्रकार विद्यार्थ्यांना फार उपयुक्त आहेत.

"पुणे भारत गायन समाजाने" अशा प्रकारची पुस्तके छापून प्रसिद्ध केल्याने तबला शिकू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांची फार सोय झाली आहे. विद्यार्थ्यांनी त्याचा अवश्य फायदा घ्यावा.

शनिवार दि. ५-२-७७ –राम मराठे

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पुणे भारत गायन समाज प्रकाशन पुस्तक ६ वे

तबला-वादन-प्रवेश

भाग २ रा

*

-लेखक-

शाम वि. जोशी

(संगीत विशारद, संगीत शिक्षक सनद)

तबला शिक्षक भास्कर संगीत विद्यालय, पुणे.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

प्रकाशक :
श्री. कृ. वैद्य
श. भा. केळकर
कार्यवाह, पुणे भारत गायन समाज,
बाजीराव रोड, शनिपाराजवळ, पुणे २.

आवृत्ती २ री : १९८४

सर्व हक्क प्रकाशकाच्या स्वाधीन

पुस्तके मिळण्याची ठिकाणे–
(१) पुणे भारत गायन समाज
बाजीराव रस्ता, शनिपाराजवळ, पुणे २.
(२) एच्. व्ही. मेहेंदळे अँड सन्स
२४ बुधवार पेठ, अप्पा बळवंत चौक, पुणे ३०.
(३) हरीभाऊ विश्वनाथ कंपनी, दादर रेल्वेसमोर,
दादर, मुंबई १४.

मुद्रक :
अनंत वि. जोशी
साहित्य मुद्रणालय
१२६३ सदाशिव पेठ, पुणे ३०.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

अर्पण-पत्रिका

धर्मार्थ महाराष्ट्र संगीत विद्यालय ' (पंढरपूर) या संस्थेचे संचालक वादनाचार्य, गुरुवर्य, पं. दत्तोपंत जोशी, मंगळवेढेकर यांच्याकडे 'गुरुकुल' पद्धतीनेही शिक्षण मिळाले. त्यामुळे शास्त्र व कला या दोन्हींचा माझ्यापरीने मला लाभ झाला. अथांग विद्या असलेल्या गुरुंकडे मला जेवढे घेता आले त्याचा माझ्या कलाविषयक जीवनामध्ये फारच उपयोग झाला. आणि म्हणून अशा गुरूंच्या चरणी ही अल्पशी सेवा रुजू करीत आहे.

—शाम जोशी

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

प्रस्तावना

या पूर्वी 'तबला वादन प्रवेश' च्या पहिल्या भागाला जो प्रतिसाद मिळाला त्यामुळे प्रस्तुत दुसरा भाग तयार करणे शक्य झाले. या पुस्तकाची दुसरी आवृत्ती आज प्रसिद्ध होत आहे. त्यावरून या पुस्तकाची उपयुक्तता लक्षात येईल.

या पुस्तकामध्ये अभ्यासक्रमानुसार निरनिराळ्या तालांचे ठेके व त्यांच्या पटी, तिहाई, तुकडे, मुखडे याशिवाय त्रिताल या तालातील प्रत्येकी एक 'कायदा' व त्याचे पलटे त्या बरोबरच पारिभाषिक शब्दांच्या व्याख्या व वाद्यावर काढण्यांत येणाऱ्या अक्षरांचा त्यांच्या रीतिसहित समावेश केला आहे.

प्रस्तुत पुस्तकातील विविध विषय सोपे व आकर्षक असावेत याकडे लक्ष दिलेले आहे. त्यामुळे 'साथ–संगत व स्वतंत्र तबला वादना' च्या अभ्यासकांना त्याचा उपयोग होईल असा विश्वास आहे.

सदरहू पुस्तकासाठी सर्वश्री रावसाहेब केळकर, श्री. कृ. वैद्य, बाळासाहेब वाकडे यांचे उत्तेजन तसेच पुस्तक निर्मितीच्या कामी श्री. सुहास दातार यांचे परिश्रम. त्यामुळे हे पुस्तक पूर्ण होऊ शकले. तेव्हां सर्वांचा मनःपूर्वक आभारी आहे.

संगीत–भूषण पं. राम मराठे यांनी या पुस्तकाविषयी अभिप्राय देऊन जे प्रोत्साहन दिले त्याबद्दल त्यांचाही आभारी आहे.

मुख्यतः 'पुणे भारत गायन समाज' या संस्थेकडून पुस्तकाच्या कामी जे जे साहाय्य व प्रोत्साहन मिळत गेले त्याबद्दल मी संस्थेचा अत्यंत ऋणी आहे.

—शाम वि. जोशी

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

चिन्हांचे स्पष्टीकरण

— मात्रा

× सम (तालातील पहिली मात्रा किंवा टाळी).

० काल (तालातील विशिष्ट खंडातील प्रमुख मात्रा).

| खंड, विभाग.

‿ एका मात्रेत अधिक अक्षरे किंवा पट व्यक्तविणारे.

१,२,३,४ टाळ्या निदर्शक आकडे.

ऽ दीर्घ उच्चारण

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तबला व डग्गा यांवरील अक्षरे काढण्याची रीत

ना, ता, न –

ही तबल्यावरील अक्षरे. तबल्यावर करंगळी व त्या जवळील बोट ठेवून मधले बोट अधर असावे व अंगठ्याजवळील बोटाने चाटेवर आघात केला असता ही अक्षरे वाजतात. उच्चाराने अक्षरे वेगळी असली तरी ती एकाच जागी वाजतात.

धा :–

वरील प्रमाणेच तबल्यावर वाजविण्याची रीत अवलंबून व त्याच-वेळी डग्ग्यावर हात ठेवून शाईच्या पलीकडील भागात मधल्या बोटाने वाजविले असता ' धा ' वाजतो.

धिं :–

वरीलप्रमाणेच तबल्यावर हात ठेवून अंगठ्याजवळील बोट शाईच्या व चाटेच्या मध्यावर सरकत्या कलाने पुढील भागात वाजवीत असतानाच डग्ग्यावर शाईच्या पलीकडे मधल्या बोटाने आघात केला असता ' धिं ' वाजतो.

तिं, तू :–

धिं प्रमाणे तबल्यावर क्रिया करीत असतानाच डग्ग्यावर संपूर्ण तळहाताने आघात केला असता ही अक्षरे वाजतात.

गे, घे –

फक्त डग्ग्यावर शाईच्या पलीकडील भागात मधल्या बोटाने आघात केला असता ही अक्षरे वाजतात.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

क :–

फक्त डग्ग्यावर संपूर्ण तळहाताने आघात केला असता 'क' वाजतो. (तिरकिटमधील 'कि' प्रमाणे).

कत् :–

फक्त डग्ग्यावर संपूर्ण तळहाताने जोराने आघात केला असता 'कत्' हे अक्षर वाजते. मात्र केवळ ठेक्याच्या अनुरोधाने हे अक्षर आल्यास तबल्याच्या शाईवर करंगळी, त्या शेजारील बोट व मधल्या बोटाने जोरात आघात करून हे अक्षर वाजवावे लागते.

तक् :–

फक्त तबल्यावर करंगळी, त्या शेजारील व मधल्या बोटाने जोराने आघात केला असता हे अक्षर वाजते.

त्रक :–

फक्त तबल्यावर करंगळी, त्या शेजारील व मधले ही बोटे क्रमाने परंतु अती जलद गतीने की ज्याचे 'त्र' हे एकच अक्षर ठरावे अशा कलाने वाजवावीत. नंतर वरील तीनही बोटांनी तबल्यावर एकत्रित आघात केला असता 'क' हे अक्षर वाजते.

तिरकिट :–

'ति' हे अक्षर करंगळी, त्या शेजारील व मधले बोट एकत्र करून तबल्याच्या शाईवर आघात केला असता वाजते. त्यानंतर अंगठ्याजवळील बोटाने शाईवर त्याच जागी आघात केला असताना 'र' डग्ग्यावरच्या शाईवर संपूर्ण तळहाताने आघात केला असताना 'कि' आणि त्यानंतर 'ति' प्रमाणेच सर्व क्रिया अवलंबिल्या असताना 'ट' ही अक्षरे वाजतात.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

कडाँन् :-

डग्याच्या शाईवर संपूर्ण तळहाताने व त्याचवेळी तबल्यावर करंगळी व त्या शेजारील बोटाने लवकर (चाट व शाईच्या मधे) जोराने नादयुक्त आघात केला असता ' कडाँन् ' हे अक्षर वाजते.

धेत् :-

तबल्याच्या शाईवर करंगळी, त्या शेजारील व मधील ही बोटे वाजवत असतानाच डग्यावर मधल्या बोटाने आघात केला असताना ' धेत् ' हे अक्षर बनते. हेही अक्षर जोशपूर्ण आहे.

पारिभाषिक शब्द व त्यांच्या व्याख्या

[१] मुखडा :-

कोणत्याही तालामध्ये एक किंवा त्याहून अधिक आवर्तने असलेल्या तिय्यायुक्त बोलास ' मुखडा ' असे म्हणतात.

[२] तुकडा :-

छोटे खानी बोलसमूह की जे तालाच्या कोणत्याही मात्रेपासून वाजविले जातात त्यांना ' तुकडा ' असे म्हणतात.

[३] तिय्या तिहाई :-

कोणत्याही तालात एखादा छोटा बोल तीन वेळा वाजवून समेवर येण्यास ' तिय्या ' असे म्हणतात.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

(४) रेला :–

हा बोल प्रकार स्वतंत्र तबला वादनात वाजविला जातो. ह्या बोल प्रकारची बांधणी सरपटीबजा व तालाच्या घडणीनुसार असते. हा प्रकार गतीमान असून कायद्याप्रमाणे याचे विविध पलटे होतात.

(५) पलटा :–

विशिष्ट अशा बोलांच्या विविध प्रकारांना 'पलटा' असे म्हणतात.

(६) पट :–

कोणत्याही बोलाची मूळ लय : (एकपट) असणे व तिचे जलदीकरण करून एका मात्रेत–दोन मात्रा, चार मात्रा याप्रमाणे गतीमान होण्यास 'पट' असे म्हणतात.

(७) कायदा :–

एखाद्या तालात विवक्षित अक्षरसमूह की, ज्याची एक किंवा दोन आवर्तनांत बांधणी असते. हा बोल सम व काल (खाली-भरी) अशा तऱ्हेने समभागात आवर्तित होतो. या बोल प्रकारचे विविध पैलू म्हणजेच पलटे होत असतात. शिवाय याच्या पटी केल्या जातात. शेवटी तिय्या (तिहाई) घेऊन हा प्रकार संपवावयाचा असतो. हा बोल प्रकार स्वतंत्र तबला वादनाचा होय.

—o—

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

विविध ताल व ठेके

ताल–तिताल (विलंबित) मात्रा १६

टाळी– १, ५, १३ काल– ९ खंड– ४

* ठेका :– धा त्रक धिं ऽ धिं धिं धा धिं ।
×

धा त्रक धिं ऽ धिं धिं धा धिं ।
२

धा त्रक तिं ऽ तिं तिं ता तिं ।
०

ता त्रक धिं ऽ धिं धिं धा धिं
३

ताल :– रूपक. मात्रा– ७

टाळी– १, ४, ६. काल– नाही. खंड– ३.

दुसरे मत–काल व सम पहिल्या मात्रेवर मानतात.

ठेका :– ती ती ना । धी ना । धी ना
× २ ३

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ताल–दिपचंदी. मात्रा–१४.

टाळी–१, ४, ११ काल–८. खंड ४.

* ठेका:– धा धिं ऽ । धा धा तिं ऽ ।
× २

ता तिं ऽ । धा धा धिं ऽ ।
० २

ताल–चौताल मात्रा–१२.

टाळी–१, ५, ९, ११. काल–३, ७. खंड–६

ठेका:– धा धा । दिं ता । तिट धा ।
× ० २

दिं ता । तिटि कत । गदि गन
० ३ ४

ताल–तेवरा. मात्रा–७

टाळी–१, ४, ६. काल–नाही. खंड–३

दुसरे मत–सम व काल पहिल्या मात्रेवर मानतात.

ठेका:– धा दिं ता । तिटि कत । गदि गन
× २ ३

* मूळ ठेक्यामध्ये त्रक, धिं, अशी अक्षरे वापरली असता विलंबित ठेका वाजविण्यास मदत होते.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

कांही तालांची चौपट लय क्रिया

ताल–त्रिताल

एकपट (मूळ लय) :– धा धिं धिं धा ।

×

दुप्पट:– धा धिं धिं धा धा धिं धिं धा ।

×

चौपट:– धा धिं धिं धा धा धिं धिं धा धा तिं तिं ता ता धिं धिं धा ।

×

धा धिं धिं धा ।

२

दुप्पट :– धा तिं तिं ता ता धिं धिं धा ।

२

चौपट:–धा धिं धिं धा धा धिं धिं धा धा तिं तिं ता ता धिं धिं धा ।

२

धा तिं तिं ता । ता ।

०

दुप्पट:– धा धिं धिं धा धा धिं धिं धा ।

०

चौपट:– धा धिं धिं धा धा धिं धिं धा धा तिं तिं ता ता धिं धिं धा ।

०

पुढे चालू

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ता धिं धिं धा
३

दुप्पट :– धा तिं तिं ता ता धिं धिं धा
३

चौपट :– धाधिंधिंधा धाधिंधिंधा धातिंतिंता ताधिंधिंधा
३

ताल–झपताल

एकपट (मूळलय) धी ना । धी धी ना ।
× २

दुप्पट :– धि ना धी धी । ना ती ना धी धी ना ।
× २

चौपट :–धीनाधीधी नातीनाधी । धीनाधीना धीधीनाती नाधीधीना
× २

ती ना । धी धी ना
० ३

दुप्पट :– धी ना धी धी । ना ती ना धी धी ना ।
० ३

चौपट :– धीनाधीधी नातीनाधी । धीनाधीना धीधीनाती नाधीधीना
० ३

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ताल—दादरा

एकपट (मूळ लय) :— धा धी ना ।

×

दुप्पट :— धा धी ना धा ती ना ।

×

चौपट :— धाधीनाधा तीनाधाधी नाधातीना ।

×

धा ती ना ।

०

दुप्पट :— धा धी ना धा ती ना ।

०

चौपट :— धाधीनाधा तीनाधाधी नाधातीना

०

ताल—केरवा

एकपट (मूळ लय) :— धा गे न ती ।

×

दुप्पट :— धा गे न ती न क धी न ।

×

चौपट :— धागेनतीनकधीन धागेनतीनकधीन

×

पुढे चालू

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

न क धी न

०

दुप्पटः— धा गे न ती न क धी न

०

चौपटः— धागेनतीनकधीन धागेनती नकधीन

०

* तुकडे (निरनिराळ्या तालातील)

१) तक्तूना तिरकिटतातिर किडनग तिरकिट तकतागे तिरकिट —

२) क्डाँडन्धातिर किटतक तिरकिट तकतागे तिरकिट धाकत

३) धातिरकिटतक तांतिरकिटतक धातिरकिटतक तक्डाँम्

४) धातिरकिटधा तिरकिट धातिर किडनगतिरकिट तकतागेतिरकिट

ताल—त्रिताल (कालापासून)

तक्तूना तिरकिटतातिर किडनग तिरकिट तकतागे तिरकिट

० ३

ताल—झपताल (७ व्या मात्रेपासून)

तक्तूना तिरकिटतातिर किडनग तिरकिट तकतागे तिरकिट

३

* वरील सर्व तुकडे येणेप्रमाणे इतर तालात घेता येतात.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ताल रूपक (४ थ्या मात्रेपासून)

तक्तूना तिरकिटतातिर किडनगतिरकिट तकतागेतिरकिट

२ ३

ताल त्रिताल मुखडे

१) धातिरकिटधा तिरकिट धातित धातिरकिटतक तातिरकिटतक

× २

तिरकिटतकतागे तिरकिटधातित् धा ऽ धा तित् धा ऽ धा ति त्

० ३

२) तिरकिटतकतागे तिरकिटतातिर किडनगतिरकिट तकतागेतिरकिट

× २

धा, तिरकिट तकतागे तिरकिट धातिरकिट तकतागेतिरकिट

० ३

३) धातिरकिटधा तिरकिटधातित् धातित्तातित् धा धातूना

× २

धा धाधातूना धा धाधातूना —ठेका

० ३

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

४) धिं तिरकिटतक ता तिरकिटतक ता ऽ धेधे . ताता

× २

ता धेधे ता ता ता धेधे ता ता —ठेका

० ३

ताल—त्रिताल तिय्ये

१) किडनगतिरकिट तकतागेतिरकिट धा किडनगतिरकिट

× २

तकतागे तिरकिट धा किडनगतिरकिट तकतागेतिरकिट —ठेका

० ३

२) कतधागे नधात्रक धा कतधागे नधात्रक धा

× २ ०

कतधागे नधात्रक —ठेका

३

३) क्डाँऽन्तिरकिट तकतागेतिरकिट धा क्डाँऽन् तिरकिट

× २

तकतागेतिरकिट धा क्डाँडन् तिरकिट तकतागे तिरकिट —ठेका

० ३

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ताल–त्रिताल रेले

१) धिडनग तिरकिट धातिरधिडनग धा तिरकिट धा

× २

तिरकिट धातिर किडनगतिरकिट धातिरधिडनग

०

धा तिरकिट धा तिरकिट धातिर

३

२) धातिर किट धा तिरकिट धातित् धातिरकिटतक

× २

ता तिरकिटतक ता तिरकिटधा तिरकिटधातित्

०

धा तिरकिटतक ता तिरकिटतक

३

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ताल—झपताल—तिय्ये

१) किडनग तिरकिट तकतागे तिरकिट धा कत धा किडनग

× २

तिरकिट तक तागे ति र कि ट धा कत धा किडनगतिरकिट

० ३

तक तागे तिरकिट धा क त —ठेका

२) धा ऽ धा तू नातातूना धा ऽ ति त धा धा ऽ धातूनाता

× २

तूना धाऽ तित् धा धा ऽ धातू नातातना धा ऽ ति त्—ठेका

० ३

३) क्डाँऽन्तिरकिट तकतागे तिरकिट धाकत धाक्डाँऽन्

× २

तिरकिट तक तागे तिरकिधा कत धा क्डाँऽन् तिरकिट

० ३

तकतागे तिरकिट धा क त —ठेका

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ताल—झपताल—मुखडे

१) धाऽधातिर किटतकतिरकिट तकतागेतिरकि धाकत धातिरकिट

× २

तकतागेतिरकिट धाकत धा ति र गि ट तकतागेतिरकिट धा क त

३

२) तिरकिटतकतागे तिरकिटतातिर किडनगतिरकिट तकतागेतिरकिट

× २

धाता ऽतिरकिट तकतागेतिरकिट धाता तिरकिटतकतागे तिरकिटधा

० ३

३) धातिरकिटक ता तिरकिटतक धातिरकिटतक तक्डाँऽन धा

× २

धातिरकिटतक तक्डाँन् धा धातिरकिटतक तक्डाँऽन् —ठेका

० ३

४) धेत् धेत त्रकधेत् धागेतिट तागेतिट धात्रकधि किटकत

× २ ०

धा ऽकत धा ऽकत —ठेका

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ताल–झपताल रेले

१) धाडतिर किटतक तिरकिट तकतागे तिरकिट ताडतिर किटतक

× २ ०

तिरकिट तकतागे तिरकिट

३

२) धातिरकिटतक तातिरकिटतक धातिरकिटतक धातिरकिटतक

× २

तातिरकिटतक ता तिरकिटतक तातिरकिटतक धातिरकिटतक

० ३

धा तिरकिटतक ता तिरकिटतक

ताल–रूपक तिय्ये

१) धातित् तातित् धा धातूना धा धातित् तातित् धाधा

× २

तूना धा धातित् तातित् धा धातूना –ठेका

पुढे चालू

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

२) तक्डाँऽन् तक्डाँऽन् धा, त क्डाँऽन्त क्डाँऽन् धा,

× २

तक्डाँऽन तक्डाँऽन् —ठेका

३

३) कत धागे नधात्रक धा कत धागेन धा त्रकधा कत धागे

× २ ३

न धात्रक —ठेका

ताल—रूपक मुखडे

१) धाऽधातिर किटतक तिरकट तकतागे तिरकिट धा तिरकिट

× २

तक तागेतिरकिट धातिरकिट तक तागे तिरकिट —ठेका

३

२) क्डाँऽन् धातिर किटतकतिरकिट तक तागे तिरकिट धाक्डाँऽन्

× २

धा ऽ धा क्डाँऽन् धा धाक्डाँऽन् —ठेका

३

३) तिरकिटतक तागे तिरकिटतातिर किडनगतिरकिट तकताऽ

× २

पुढे चालू

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

किडनग तिरकिट तकतागे तिरकिट धाकत धा किडनग

३ ×

तिरकिटतकतागे तिरकिट धा कत धा किडनग तिरकिट

२

तक तागे तिरकिट धाकत --ठेका

३

४) धेत् धेत् त्रक धेत धिंतिरकिटतक ता ऽ धिं तिरकिटतक

× २

ता तिरकिटतक ता धेधे ता ता ता ऽ ता धे धे ता ता

३ × २

ता ऽ ता धेधे ता ता --ठेका

३

ताल-रूपक रेले

१) धातिरकिटतक तिरकिटतकतागे तिरकिट धातिर

×

पुढे चालू

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

किटतक तातिर किटतक तिरकिट तक तागे तिरकिट

२ ३

धातिरकिटतक

२) धातिरकिटतक धातिरकिटतक तातिरकिटतक

×

धातिरकिटतक तातिरकिटतक धातिरकिटतक

२ ३

तातिरकिटक

ताल–त्रिताल कायदा १

धिंऽ धिना त्रक धिना गिन धिंऽ धिन गिन

× २ ०

धात्र कधि नक धिन गिन धिंऽ धिन गिन

० ३

तिंऽ तिना त्रक तिना किन तिंऽ तिन किन

× २

पुढे चालू

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

धात्र कधि न क धि न गिन धिं ऽ धि न गिन्

० ३

(पलटे)

१) धिं ऽ धि ना त्रक धिना धिं ऽ धिना त्रक धिना

× २

धिं ऽ धिना त्र क धिना गिन धिं ऽ धिन गिन

० ३

तिं ऽ तिना त्रक तिना तिं ऽ ति ना त्रक तिना

× २

धिं ऽ धिना त्रक धिना गिन धिं ऽ धिन गिन

० ३

२) धिं ऽ धिना त्रक धिं ऽ धिना त्रक धिना त्रक

× २

धिं ऽ धिना त्रक धिना गिन धि ऽ धिन गिन

० ३

तिं ऽ तिना त्रक तिं ऽ तिना त्रक तिना त्रक

× २

धिं ऽ धिना त्रक धिना गिन धिं ऽ धिन गिन

० ३

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

३) धिं ऽ धिं ऽ धिना त्रक धिं ऽ धि ऽ धि ना त्रक

× २

धिं ऽ धिना त्रक धिना गिन धिं ऽ धिन गिन

० ३

तिं ऽ तिं ऽ तिना त्रक तिं ऽ तिं ऽ तिना त्रक

× २

धिं ऽ धिना त्रक धिना गिन धिं ऽ धिन गिन

० ३

४) धिं ऽ ऽ धा त्रक धिन धात्र कधा त्रक धिन

× २

धिं ऽ धिना त्रक धिना गिन धिं ऽ धिन गिन

० ३

तिं ऽ ऽ ता त्रक तिन तात्र कता त्रक तिन

× २

धिं ऽ धिना त्रक धिना गिन धिं ऽ धिन गिन

० ३

५) धिं ऽ ऽ धा त्रक धिन धात्र क धि नक धि न

× २

धिं ऽ धिना त्र क धिना गि न धिं ऽ धि न गिन

० ३

पुढे चालू

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

तिं s s ता त्रक तिन तात्र कति नक तिन

× २

धिंs धिना त्रक धिना गिन धिंs धिन गिन

० ३

तिय्या–धिंs धिना त्रक धिना गिन धिंs धिन गिन

× २

धात्र कधि नक धिन गिन धिंs धिन गिन

० ३

* गिन धिंs धिन गिन धाs s गिन धिंs

× २

धिन गिन धा s s गिन धिं s धिन गिन –ठेका

० ३

ताल--त्रिताल कायदा--२

धातिर किट धा तिरकिट धा धा धा तिर

× २

किट धा धा धा तूना धा धा तूना धा धा

०

तूना धा तिर किट धा धा धा तू ना

३

पुढे चालू

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

ता तिर किटता तिरकिट ता ता ता तिर

× २

किटता ता ता तू ना धा धा तू ना धा धा

०

तू ना धा तिर किटधा धा धा धीना

३

पलटे

-१) धा तिर किट धा तिरकिट धा धा धातिर

× २

किट धा तिर किट धा धा धा ति र किट धा

०

तिर किट धा धा धा तिर किट धा धा धा

३

तू ना ता तिर किटता तिर किट ता ता

×

ता तिर किटता तिरकिट ता ता धा तिर

२ ०

पुढे चालू

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

किट धा तिरकिट धा धा धा ति र किट धा

३

धा धा धीना

२) धा तिर किट धा धा धा तू ना ता ति र

× २

किट धा धाधा तू ना

धा तिर किट धा तिरकिट धा धा धा ति र

० ३

किट धा धा धा तू ना

ता तिर किटता ता ता तू ना ता ति र

× २

किट ता ता ता तू ना

धा ति र किट धा तिरकिट धा धा धा तिर

० ३

किट धा धा धा धीना

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

३) धा ति र किट धा धा धा तू ना धा धा

× २

तू ना धा धा तू ना

धा ति र किट धा तिरकिट धा धा धा ति र

० ३

किट धा धा धा तू ना

ता ति र किट ता ता ता तू ना ता ता

× २

तू ना ता ता तू ना

धा ति र किट धा तिर किट धा धा धा ति र

० ३

किट धा धा धा धी ना

४) धा ति र किट धा धा धा तू ना धा S

× २

धा धा तू ना

पुढे चालू

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

धा तिर किट धा तिर किट धा धा धा तिर

० ३

किट धा धा धा तू ना

ता तिर किट ता ता ता तू ना ता ऽ ता ता तू ना

× २

धा तिर किट धा तिर किट धा धा धा तिर

० ३

किट धा धा धा धी ना

५) धा ऽ धा धा तू ना धा तिर किट धा धा धा तू ना

× २

धा तिर किट धा तिर किट धा धा धा तिर

० ३

किट धा धा धा तू ना

ता ऽ ता ता तू ना ता तिर किट ता ता ता तू ना

× २

पुढे चालू

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

धा तिर किट धा तिर किट धा धा धा तिर

० ३

किट धा धा धा धी ना

तिय्या :— धा ति र किट धा तिर किट धा धा धा ति र

× २

किट धा धा धा तू ना

धा धा तू ना ता ता तू ना धा ति र

० ३

किट धा धा धा तू ना

* धा धा तू ना ता ता तू ना धा S धा धा

× २

तू ना ता ता तू ना

०

धा S धा धा तू ना ता ता तू ना —ठेका

३

समाप्त

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पुणे भारत गायन समाज

ही सरकार मान्य संस्था सन १९११ मध्ये कै. गा. पं. भास्करबुवा बखले यांनी पुण्यांत स्थापन केली. तेव्हापासून संगीत शिक्षण, संशोधन, उत्तेजन व प्रसाराचे संस्थेचे कार्य अव्याहत सुरू आहे. स्वंत:च्या मालकीची इमारत, ग्रंथ, वाद्य, ग्रामोफोन रेकॉर्डस् यांचा संग्रह संस्थेजवळ उपलब्ध आहे या संस्थेने

भास्कर संगीत विद्यालय

(सरकारमान्य) चालविले असून या विद्यालयात गायन, हार्मोनियम, तबला, सतार, फिड्लवादनाचे शिक्षण दिले जाते. प्रौढ स्त्रिया व पुरुष तसेच ६ ते ९ वर्षांची मुले यांसाठी स्वतंत्र वर्गांची सोय आहे. संस्थेतर्फे दिल्या जाणाऱ्या "विशारद" व "पारंगत" या पदव्यांना महाराष्ट्र सरकारची ठराव क्र. SSN- 3460 - G. R. दि. २०-१२-१९६१ ने मान्यता आहे. या पदवी परीक्षांना बाहेरील कोणाही विद्यार्थ्यांस बसता येते. अधिक माहितीसाठी भेटावे अगर पत्रव्यवहार करावा.

पत्रव्यवहाराचा पत्ता

कार्यवाह, पुणे भारत गायन समाज,
बाजीराव रोड, शनिपाराजवळ, पुणे २.

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri

पुणे भारत गायन समाजाची प्रकाशने

(१) वैदिक संगीत अथवा संगीताचे प्राचीन स्वरूप

लेखकः—श्रौताचार्य म. म. धुंडीराजशास्त्री बापट, सोमयाजी.
किंमत ४ रुपये

(२) भारत गायन समाज, पुणे

(संस्थेचा १९११ ते ४० या कालखंडाचा इतिहास)
लेखकः—श्री. सी. वि. केळकर, किंमत २ रुपये

(३) भास्कर संगीत प्रवेशिका

लेखकः—श्री. श्री. कृ. वैद्य, किंमत १—५०

(४) भास्कर संगीत गुणगौरव

(कै. पं. भास्करबुवा बखले यांच्यासंबंधी नामवंत लेखकांचे लेख)
किंमत ५ रुपये

(५) तबला वादन प्रवेश, भाग १ ला

लेखकः—श्री. शा. वि. जोशी, किंमत १—५०

(६) ताल साधना भाग १ व २

लेखकः—श्री. शा. वि. जोशी, किंमत अनुक्रमे रु. ४ व रु. २०

याशिवाय

पुढील संगीत विषयक पुस्तके मिळतात

१) रागसंग्रह भाग १ ते ७, लेखक—सं. क. नि. मास्टर कृष्णराव
एकूण किंमत रु. २५—००

२) हार्मोनियम प्रवेश—भाग १ व २ लेखकः—कै. दि. गो. दातार
किंमत प्रत्येकी ५ रुपये

Kirtikant Sharma Collection, Najafgarh